КАНАДА

часопись просьвітна, економічна і політична
виходить кождого тижня у вівторок.

Видавці:
Руська Видавнича Спілка в Канаді.

Річна передплата	$1.00
За границею	$1.50
Поодиноке число	5 ц,

Адреса Редакції і Адміністрації:
„КАНАДА"
261 Fort Street
Winnipeg, Man.

CANADA

Ruthenian Weekly

Publishers
RUTHENIAN PUBLISHING CO. Ltd
of CANADA
John Sluzar -- editor.

Subscription Per Year	$1.00
Foreign Countries	$1.50
Single Copies	5 ct.

For advertising rates and all business matters address
RUTHENIAN PUBLISHING Co. Ltd.
261 Fort Str. Winnipeg, Man.

УВАГИ.

ЖИЙМО!

В пятницю, дня 7-го с.м. відбув ся в Мінедоза. Ман. великий консервативний мітінґ, на якім промовляв премієр Манітоби Sir Rodmond Roblin та міністер внутрішних справ Dr. Roche. На сім мітінґу номіновано також як кандидата на посла з сего округа при слідуючих провінціональних виборах п. В. Б. Ваделі-ого.

Сей мітінґ, а властиво промова премієра Робліна має прямо неоцінену вартість для мешканців провінції Манітоби взагалі, а ще тим більшу для нас Русинів, що сю провінцію замешкуємо. В своїй бесіді п. Роблін, як представитель манітобського консервативного ряду не тільки дав доказ дотеперішної доброї управи, поступу і розвитку нашої провінції та користних условин житя еї мешканців, не тільки запевнив на будуче якнайкращі зарядженя, які принесуть величезні користи тутешному населеню, але окрім сего дав запоруку істнованя нашому народови, признав нам Русинам і прочим народам Манітоби право користувати ся нашою, рідною мовою, нашими школами, нашими учителями...

Промова премієра Робліна на згаданім мітінґу, се здоровий поличник лібералам, які всякими видумками, брехнями та фальшивими донесенями старались підкопати теперішний консервативний ряд в Манітобі, а самі дістати управу краю в свої руки та запровадити тут такі відносини як запровадили в Альберті, про що вже всї нераз чули...

Щоби не бути голословними, ми наведемо по черзї уступи з промови п. Робліна, в першій мірі ті, які нас найблизше і найбільше дотичать, а се про справу шкільну, про систему двомовних шкіл в Манітобі. Ось що сказав п. Роблін про двомовні школи;

„Я вже сказав попередно, що велика більшість населня північної части Вінніпеґу, се люди які прибули сюди з других країв і вони говорять своєю мовою (не анґлійською). Такий стан річий істнує не лише у Вінніпеґу але також в ріжних частях цілої провінції, а навіть і у виборчім окрузї Мінедоза. Ще В. Лоріер, який репрезентував уряд домініяльний та К. Сіфтон, що був представителем провінціонального уряду в Манітобі, самі уложили і затвердили в шкільнім акті право, яке установляло шкільну систему, знану нині під назвою двомовних шкіл, — яка полягає на тім, що учителі, які мають учити тих дітий, що не уміють анґлійської мови, повинні учити дітий в їх рідній мові так як і в анґлійській, — а таких двомовних шкіл ми маємо нині сотки".

„Наші приятелі-ліберали, котрі самі суть відвічальними за згадану (двомовну) шкільну систему, в протягу послідних 12 місяців почали з завзятєм і ненавистю нападати на говоряче чужою (неанґлійською) мовою населене яке старає зужиткувати і вкористати двомовні школи для двояких цілий; а се для здобутя образованя і для вивченя анґлійської мови. Вони (ліберали) ганьблять ряд через цілий тиждень, в понеділок рано починаючи (ганьбити), а в суботу вечером кінчачи, за те, що сей ряд не хоче переслідувати та карати дітий тих родичів, які говорять иншою мовою, а не анґлійською.

І я заявляю тут від уряду провінції Манітоби, як рівнож від консервативної партії, що ми ніколи не будемо переслідувати або карати Русинів, Німців, Французів, Поляків і прочі народности, які прийшли до Манітоби, які оселили ся між нами і, які суть добрими горожанами".

„Ми їх сюди запросили, ми їх потребуємо для розвою нашого краю, а вони повинують ся нашим законам та приноровляють ся до наших обставин житя і то пересічно далеко скорше, як би й се потрафили зробити ми (Анґлійці), еслиб знайшлись в подібнім положеню. — Вони (себто Русини і другі народности) бажають дуже охотно вивчити ся анґлійської мови і кождий (анґлійський) учитель, який познакомив ся з сим питанем близше, певно скаже, що найлекшою і найлїпшою методою у вивченю дитини анґлійської мови, є метода ужитя рідної мови тої дитини. — І я повторяю ще раз, що ми не сьміємо Русинів і другі народности переслідувати і карати! Знова-ж пани ліберали говорять, що вони будуть се робити. Ліберали заявляють, що право, яке вони установили, мусить бути змінене та що форейнерам треба заборонити уживати рідної мови до вивченя ся анґлійського язика".

— Дальше говорив премієр Роблін, що подібні закиди, якими тепер послугують ся ліберали, ганьблячи манітобський консервативний ряд та чужинців, — роблено ще в роцї 1889 проти п. Олївера Мовата та його правительства. Сї закиди роблено тоді, хотячи заборонити дітям французьких родичів послугувати ся рідною мовою до вивченя мови анґлійської. Пан Олївер Мовat, скоро тілько зроблено проти него закид, вибрав комісію, яка складала ся з визначних і розуміючих річ людий, а яка мала справу розслїдити. Комісія ся розслїдила справу двомовних шкіл і прийшла до заключеня, що хотяй в двомовних школах уживано в більшій части мови французької, однак вислїд такої науки був задоволяючий, бо діти всегда доходили до знаня і присвоювали собі анґлійський язик. — Згадана комісія прийшла до заключеня і заявила, що: „не можливим є учити дітий виключно по анґлійськи, котрих родичі не говорять сею мовою, та котрі то діти не чують у своїм домі і одного анґлійського слова — треба отже таких дітий учити по анґлійськи при помочи рідної мови". — Сам Олївер Мовat дискутуючи над сею справою в парляменті, сказав, що він є за тим, щоби в школах уживано мови анґлійської, однак сї бажаня і стремлїня мусять мати певні границї. Говорячи про сю справу, сказав Олївер Мовat слїдуючі слова:

„Де дитина не розуміємо ви анґлійської, а мовою як еї, так еї родичів і товаришів є французька, тільки у французькій мові можна подавати всякі початкові інструкції і поясненя. Коли діти розуміють і говорять тільки мовою французькою, се є найлїпшим доказом, що їх повинно ся учити тільки по французьки. Можна бажати собі, щоби вони, для власного їх добра, учились і говорили тільки по анґлійськи, однак твердити, що вони мусять говорити по анґлійськи, підчас коли вони сеї мови не розуміють се є то саме, що не позволити хлопцям іти над беріг ріки, доки не навчать ся плавати".

Дістаньте безплатну ФАРМУ

В ВЕЛИКІЙ КАНАДИЙСЬКІЙ ПРОВІНЦІЇ

МАНІТОБІ

ДЕ

панує добробит.

Манітоба є славною через свою богату землю, котра родить найкрасшу пшеницю в сьвіті, а також і всяке друге збіже — овес, ячмінь іт. п. —і найкрасшу огородину в сьвіті.

Манітоба була першою провінцією Західної Канади, що привабила поселенців, а будучи найдавнїйше заселеною она дає нагоду до успіху своїми школами, телефонами, дорогами і т. и.

Кождий фармер, що займає ся мішаним господарством і плекає худобу, безроги, вівцї і конї, або огородину і молочарські продукти, має найбільший ринок в Західній Канадї. Все що фармер продукує зараз закуповує ся і завсїгди по добрій цїнї місцевими купцями

Безплатні Гомстеди, що складають ся з 160 акрів, роздають ся поселенцям У рядом і багато Русинів розпочали фармерство на сїй земли і тепер стоять на добрім становищи.

Если хто не хоче зараз розпочинати роботи на своїй фармі доки не зрозуміє обставин краю, той може легко знайти роботу на якій будь другій фармі за добру платню. Опісля набувши практики може мати свою власну фарму.

Манітоба має ще досить місця на тисячі поселенців, бо Манітоба є дуже велика країна, рівна кільком европейським провінциям злучених разом. Приходіть до Манітоби і будьте незалежними.

Напишіть ще нині за гарною ілюстрованою книжкою про Манітобу Она вам буде вислана БЕЗПЛАТНО если ви напишете до:

Department of Agriculture
Winnipeg, Manitoba, Canada.

Навівши повисші слова, які були сказані представителями сеї провінції ще кільканайцять літ тому взад, перейшов знов п. Роблін до теперішного становища шкільного питаня та виховавчої системи в Манітобі і сказав: „Департамент шкільництва в Манітобі видає тисячі долярів та всякими можливими способами дбає про образоване і то в першій мірі між чужинцями, так, щоби діти могли образуватись і вивчитись анґлійської мови і я зазначую сей факт, що кождий учитель в двомовних школах є змушений учити анґлійської мови так добре, як лише може, маючи взгляд на вік і умову спосібність дитини, а результатом такої науки є се, що дитина покінчивши школу, говорить по анґлійськи цїлком перфектно."

Як бачимо з повисше наведеної бесїди премієра Манітоби і лїдера консервативної партії в сїй провінції, сир Робліна, то справа шкільна, справа двомовних шкіл і науки в сих школах представляє ся цїлком не так, як про се говорили і говорять ліберали, а навіть деякі „наші патріоти". — П. Роблін став відважнїйше в обороні наших шкіл та нашого населеня, як самі крикливі патріоти, які в своїй облуді боять ся заглянути правдї у вічи, боять ся сказати по котрій сторонї правда та все вишукують якесь „але".

В супереч лїберальним крикунам шовіністам, премієр Роблін признав Русинам право істнованя, право користувати ся рідною мовою, школами і учителями і Русини повинні сим користуватись, попираючи тих, котрі нам суть прихильними, котрі стають в нашій обороні, а се — консерватистів!

Хто в сю важну хвилю говорить інакше, хто крутить, не хотячи сказати людям правди, тому не лежить на серци добро нашого народу, того нині ми можемо назвати і назвемо облудником і ворогом свого власного народа!

(Дальше буде).

КРУТИ - ВЕРТИ, А ВСЕ ТАКИ ПРАВДУ СКАЗАТИ ТРЕБА.

„Політик" „Х." з Укр. Голосу наговоривши цїлу копицю фраз про партії, та про те, що в людий, які складають партію, є блуди, говорить так в однім місци:

„..... треба завсїгди мати бачне око на те, що хто робить, треба не хвалити ся слїпо, що ось се твоя, а се моя партія, найлїпша, найсправедливійша, але памятати, що сьвятих нїгде нема. Хто нині добрий, може стати завтра злим, тому не можна судити партії по імени, але по роботї."

Очевидна річ, що з сим ми цїлковито годимо ся, бо се є певне, що сьвятих нїгде нема, та що всюди лучають ся блуди.

Та „політик" з „У. Голосу" дійшовши вперед до заключеня, що „сьвятих нїгде нема," троха понизше находить „сьвятих," а тими сьвятими є ось хто:

„Та можуть бути люди, що стоять осторонь партий а хвалять кожду партію, коли є за що, а таксамо ганять, коли котра на се заслужить. Се не партійні люди, бо они в добрім кождій партії раді, а в злім нікому."

Цікаво знати, если, після думки „політика" з „Укр. Голосу" сьвятих нїгде не-

Dominion Ticket Office

703 Main Str. **Winnipeg, Man.**

Phone: MAIN 2681

ПРОДАЄМО шіфкарти до і з старого краю по найнизших цїнах.

ВИСИЛАЄМО також гроші до Австрії за оплатою лише 2 центів за кождий доляр.

ПЕРЕСИЛКИ телеґрафічні доручаємо сейчас, за оплатою $1.50, без огляду на те, яку суму пересилає ся.